

5. Розробити практичні рекомендації з вдосконалення організаційних основ фізкультурно-спортивного руху в системі агро-промислового комплексу.

Вважаємо, що таке дослідження дасть змогу розробити практичні рекомендації стосовно вдосконалення системи фізкультурно-спортивного руху серед сільського населення.

STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT MOVEMENT AMONG RURAL POPULATION OF L'VIV REGION

MYKOLA KOST'

L'VIV STATE INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE

We suppose, that this investigation will enable development of practical recommandations concerning improvement of physical education and sport movment among the rural population.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО РУХУ В УКРАЇНСЬКІЙ ДІАСПОРІ США ТА КАНАДИ

ЮРІЙ КОЗІЙ

Львівський державний інститут фізичної культури

Однією із унікальних особливостей історичного розвитку українського спорту є функціонування організованих структур спорту за межами українських земель. Незважаючи на активну в останні роки співпрацю лідерів української діаспори та керівників владних і олімпійських структур спорту України, ця сторінка історії українського спорту залишається маловідомою, а на науковому рівні практично не вивчалася.

Метою нашого дослідження є аналіз передумов виникнення, особливостей розвитку та перспектив функціонування спортивного руху в середовищі української

діаспори США та Канади. Організовані структури спорту серед української громади існують також і в інших державах (Австралія, Аргентина, окремі країни Європи), проте саме в США та Канаді таке явище є найбільш виразним і дієвим.

Відзначимо, що дослідження такої проблеми потребує масштабного пошуку історичних джерел, спеціальної літератури, документів, архівних збережень, запису свідчень та спогадів лідерів та учаників спортивного життя української діаспори.

Попередні результати нашого дослідження дозволяють стверджувати, що важливою основою існування та розвитку українського спортивного руху в США та Канаді є чітка й продумана організаційна структура.

У середині 50-х років, після кількох років діяльності та співпраці поодиноких українських спортивних осередків в США та в Канаді (у 1953 р. на сході США українські спортові осередки об'єдналися в Союз Українсько-Американських Спортових Товариств СУАСТ- Схід з централею у Нью-Йорку , а на заході США - в СУАСТ-Захід з централею в Чикаго; у Канаді створено Союз Спортових Товариств Канади) постала необхідність організувати єдиний центральний орган управління усіма українськими товариствами на теренах США й Канади (О.Попович, 1996).

24 грудня 1955 року у місті Торонто (Канада) відбулися Основуючі Збори українських спортивних товариств, що існували і діяли в США й Канаді, на яких було утворено Українську Спортову Централю Америки та Канади (УСЦАК). На цих зборах було прийнято статут УСЦАК. В основу зборів взяло участь 13 українських спортових осередків (9 з США та 4 з Канади). 2 осередки надіслали письмові вітання. УСЦАК була поділена на три рівнорядні Делегатури. Дві Делегатури в США: УСЦАК-Схід та УСЦАК-Схід УСЦАК-Захід та одна Делегатура в Канаді: УСЦАК-Канада. Сьогодні Делегатура **УСЦАК-Схід** об'єднує в своїх рядах такі українські спортові осередки:

1. УСВТ «Чорноморська Січ» - Ньюарк (Нью Джерсі)

2. УСО «Тризуб» - Філадельфія (Пенсільванія)
3. Український спортовий клуб Нью Йорк
4. СК СУМ «Крилаті» - Йонкерс (Нью Йорк)
5. Карпатський Лещетарський Клуб
6. УАСТ - Рочестер
7. Спортивні гуртки Пласту (Схід США)
8. Спортивні гуртки СУМу (Схід США)

Делегатура УСЦАК-Захід:

1. УАСТ «Леви» - Чікаго (Ілінойс)
2. СК СУМ «Крила» - Чікаго (Ілінойс)
3. УАСТ «Черник» - Детройт (Мічиган)
4. УАСТ «Львів» - Клівленд (Огайо)

Делегатура УСЦАК-Канада:

1. СТ «Україна» - Торонто (Онтаріо)
2. Спортовий гурток СУМ - Торонто (Онтаріо)
3. Спортовий гурток Пласту - Торонто (Онтаріо)
4. Молодеча Ліга - Торонто (Онтаріо)
5. СТ «Україна» - Ошава (Онтаріо)
6. КЛК- Торонто (Онтаріо)
7. УНО «Сокіл» - Гакстон

Згідно статуту, щороку УСЦАК проводить першості в найбільш поширених ділянках спорту:

- Березень- лещетарські першості (чол., жін., юнаки, юначки)
- Травень- відбиванка (чол., жін., юнаки, юначки)
- Вересень- теніс і плавання (чол., жін., юнаки, юначки)

На терені Делегатури-Схід відбуваються турніри копаного м'яча (фут-бол), настільного тенісу, кошиківки (баскетболу) і шахів. Також на терені Делігатури-Схід кожного року відбуваються Українські Спортові Ігрища Молод, в програмі яких проходять легкоатлетичні плавацькі і відбиванкові пер-шості.

УСЦАК санкціонує вишкіл юнацтва в Спортивій Школі «Чорноморська Січ», що вже понад 20 років проводить шкільні першості. Змагання проходять протягом 4-х тижнів (останній тиждень в липні і три тижні в серпні) на оселі УРС «Верховина» в Глей Спей (Нью Йорк).

Ініціатором утворення і першим головою УСЦАК був Іван Красник. Всі голови УСЦАК, як і Іван Красник, завжди керувались ідеєю, що основним мотивом УСЦАК є не тільки дбати за підвищення здоров'я тіла й духу української молоді, а в першу чергу піднесення її національних почуттів. Саме тому почали організовуватися турніри, річні першості, ігрища молоді, в яких брали участь сотні українських спортсменів і прихильників українського спорту. Отже, всі перебували в рідній, українській атмосфері. Не зважаючи на відстань, більшість українських спортових осередків вважали за честь і за обов'язок делегувати свої команди на популярні спортові імпрези УСЦАК (О. Твардовський 1997).

Впродовж багатьох років УСЦАК докладав чималі зусилля для популяризації спорту, який відіграє важливу роль не тільки як виховний чинник серед молоді, а є найбільшим видовивищем для сучасного суспільства і суттєвим чинником міжнародної політики. Тому у діаспорі, коли особливо важливо, щоб українська молодь зростала і виховувалась в дусі українського середовища, спорт, має надзвичайне значення, а УСЦАК сприяє до його залучення якнайбільше число української молоді і його розповсюдження по усіх куточках українських поселень в США і Канаді (О. Твардовський 1997).

Делегатура УСЦАК-Схід.

На теренах делегатури високу активність виявляють такі спортові осередки: УСВТ «Чорноморська Січ» - Ньюарк, УСО «Тризуб» - Філадельфія, УСК - Нью Йорк, СК СУМ «Крилаті» - Йонкерс, КЛК і спортові гуртки СУМу та Пласту.

Впродовж десятиліть поодинокі управи делегатури проявляли значну активність, влаштовуючи першості осередків з тенісу, відбиванки, плавання, копаного м'яча, а також проводячи Українські Спортові Ігрища. Діячі делегатури можуть пишатись тим, що саме на території УСЦАК-Схід проводяться ці популярні серед українського юнацтва Ігрища. Все це позитивно впливає на поширення спорту серед української молоді, сприяє появі нових кадрів для осередків.

Крім Ігрищ і першостей осередків на терені делегатури щорічно відбуваються центральні першості УСЦАК з тенісу, плавання, відбиванки, шахів, легкоатлетики, а також футбольні турніри під патронатом УСЦАК - в рамках Українського Фестивалю в Голмдель (Нью Джерсі) і Міжнародного в Глей Спей (Нью Йорк).

Позитивним явищем для майбутнього українського спорту є також те, що на території делегатури відбуваються щорічні вишколи юнацтва в Спортивній Школі «Чорноморської Січі», Спортовому таборі СУМ в м. Еленвіл та тенісовому таборі на Союзівці. Ініціаторами, керівниками, а подекуди і тренерами всіх вишкільних програмах є діячі Делегатури і Управи Централі (О. Твардовський 1997).

Делегатура УСЦАК- Захід.

В перших роках існування УСЦАК, ця Делегатурарозвивалася успішно. Відбувались першості й турніри з різних видів спорту, а осередки мали численні юнацькі кадри. Згодом спортивне життя тут завмирало і на сучасному етапі майже завмерло. Єдиним спортовим осередком, що підтримує зв'язки з УСЦАК являється УСТ «Черник» - Детройт, представники якого беруть участь в Загальних Зборах та входять до Управи Централі. Спортові товариства «Львів», «Леви», «Крила» організаційно існують, але практично не співпрацюють з Управою УСЦАКу (О. Твардовський, 1997).

Делегатура УСЦАК- Канада.

Канадська Делегатура Української Спортової Централі Америки і Канади з осідком у м. Торонто від свого заснування у 1955 р.й до сьогоднішніх днів є одним із лідерів багатогранного спортивного життя українців, що проживають в Канаді.

За часи свого існування Делегатура проходила періоди розквіту і занепаду , але ніколи не втрачала своєї основної мети - служіння українській спортивній молоді та українській громаді в цілому. Делегатура організувала першості з окремих видів спорту та ігри молодіжних організацій (СУМ, Пласт, МУН). В той час, коли відбувалась зміна поколінь серед спортових діячів, Делегатура перебувала в кризовому стані. Тому, після деякого застою, завдяки праці і умінню окремих спортових діячів, восени 1989 р. Делегатура відновила свою активну діяльність і почала залучати до проводу молодих спортовців. За останні роки Делегатура провела першості з відбиванки, шахів, копаного м'яча. Налагоджено й зв'язки зі спортивною Україною. Вперше в історії УСЦАК саме Делегатура УСЦАК-Канада налагодила контакт з українськими клубами бейсболу і софтболу. До здобутків Делегатури можна також віднести проведення 24 листопада 1994 р. конференції Делегатур УСЦАК-Захід і УСЦАК-Канада, на якій було обговорено майбутню діяльність цих Делегатур (О. Твардовський 1997).

УСЦАК в процесах відродження українського спорту.

У 1991 р. Україна стала незалежною державою. Цей факт отримав своє відлуння і на американському континенті. УСЦАК бере на себе почесну, довгоочікувану, але разом з тим надзвичайно відповідальну місію, яка передбачає відродження спорту в Україні, визнання українських спортсменів у світі. Провід УСЦАК почав тісно співпрацювати з НОК України, Міністерством молоді та спорту, Українською Спортивною Асоціацією (Львів),

федераціями України з окремих видів спорту та іншими спортивними організаціями України. Важливим кроком УСЦАК в даному напрямку стало заснування «Фонду відродження спорту в Україні», завдяки якому УСЦАКом були сплачені дуже великі кошти до понад 30-ти Міжнародних федерацій і асоціацій для того, щоб Українські федерації змогли увійти до них рівноправними членами (О.Твардовський, 1997). Успіх української олімпійської збірної в Атланті сповна розділила й спортивна українська діаспора.

Передбачаємо, що наші подальші дослідження механізмів функціонування організованих етнічних структур спорту дадуть можливість визначити перспективні шляхи співпраці спортивної України та спортивної діаспори.

Література

1. На олімпійських хвилях. Довідник УСЦАК (1981-1996). // упорядник Омелян Твардовський. - Ньюарк, 1997. - 142 с.
2. Спортове товариство «Україна» (Львів). До 80-річчя заснування: Альманах. Ред.кол. Й.Лось та ін. - Львів:Світ, 1991. - 136 с.
3. Герцик М.С., Вацеба О.М. Спортивний рух української еміграції першої третини ХХ ст. //Традиції фізичної культури в Україні: 36.наук.статей /За заг.ред.С.В.Кириленко, В.А.Старкова, А.В.Цюся. - К.:ІЗМН, 1997. - С.97-109.
4. Історія української еміграції. - Київ:Вища школа, 1997. - 225

ORGANIZING PRINCIPLES OF UKRAINIAN SPORTS DEVELOPMENT IN USA AND CANADA

JURIJ KOZIJ

L'VIV STATE INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE

History of development and activity of main organization of Ukrainian sport in USA and Canada - Ukrainian Sports Federation of USA and Canada, is being elucidated.